

Fülöp Géza emlékkönyv

A kerekszámú születésnapjára (általában 70., 80., 85. születésnapokra) kiadott Festschrift a legrégebbi és a legrangosabb tudományos műfajok egyike. Különösen Németországban volt – és van folyamatosan – divatban. (Innen közkeletű, magyarul is használatos neve: Festschrift.) Rangját több körülmény, tényező egybevágásnak, sajátos kontaminációjának köszönheti. Mindezekelőtt annak, hogy (viszonylag) magas kort megért tudósnak szentelődik, a dolog természetéből következően kiemelkedő jelentőségű tudós, iskolateremtő alkotónak. A tudós rangjának felel meg azután a Festschrift rangja is, hisz az szinte kötelezően tartalmazza az ünnepelt életrajzát (még hozzá közelálló, kolléga vagy tanítvány tollából, tehát hitelesen, tudományos szinten), de tartalmazza a tudós életmű-bibliográfiáját is, és e kettő, de különösen az utóbbi jóvoltából mind annak a szakmának, amelynek az ünnepelt képviselője volt, mind a tudománytörténetnek megkerülhetetlen alapműve. De rangot biztosít a Festschriftnek az is, hogy benne az adott tudós legjobb kollégái, vele egyenrangú szaktársai, illetve legjobb tanítványa publikálnak, még hozzá azt mutatva fel, hogy mire vittek mint tanítványok, miben és mennyiben váltak mesterükhöz méltóvá, milyen indíttatásait követték, az ő témájában (vagy az ahhoz közel eső területeken). Szóval tanúskodik a Festschrift az ünnepelt iskolateremtő képességéről és rangjáról, az adott szak épp aktuális állásáról, és persze arról is, hogy kik egy-egy terület épp legjobb, legnevesebb, vezető kutatói. Egy-egy ilyen Festschrift tehát megbecsülhetetlen kincse a tudományosságunknak, általában a legsűrűbben forgatott, leggyakrabban hivatkozott munkák közé tartozik, belekerülni, benne szerepelni elismertséget és megtiszteltetést jelent. Ha valaki például – teszem azt – az újabb német filozófia területén kíván tájékozódni, igen helyesen teszi, ha a nagy öregek (mondjuk Gadamer, Litt, Heintel, Heimsoeth, Coreth stb.) Festschriftjeit üti fel. Nemcsak az ünnepeltről tájékozódhat, de afelől is, hogy kik ma a vezető nevek, vezető kutatók és témák stb.

A Festschrifthez igen hasonló rangja és jelentősége van a Gedenkschriftnek, az emlékkönyvnek (ezt már inkább magyarul szokás emlegetni. Érthető, hisz minden ugyanaz az emlékkönyvben, mint a Festschriftben, csak épp nem élő és kerekszámú születésnapját ünneplő tudós a hőse, hanem frissen elhalálozott vagy épp halálának kerekszámú évfordulója alkalmával a figyelem középpontjába került alkotó. (Egy-egy ilyen emlékkönyv sokszor az adott tudós legjobb monográfiája is, még hozzá – többszerzős lévén – a lehető legsokoldalúbb, legtágabb merítésű monográfia (köztudottan ilyen pl. a Gadamer szerkesztette Dilthey Gedenkschrift, vagy a Scheebené stb.).

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtártudományi és Informatikai Tanszéke (*Barátné Hajdú Ágnes* szerkesztésében) most bocsátotta közre, adta ki a tavaly elhunyt *Fülöp Géza* professzor emlékkönyvét. Ez az emlékkönyv Festschriftnek készült, a hetvenéves Fülöp Géza ünneplésére szánták szerkesztői és

szerzői, e sorok írója jelen volt, amikor a még kéziratossá kötetet (amely persze még nem volt egészen készen) Barátné Hajdú Ágnes, mintegy jelképesen, átnyújtotta a Fülöp Gézátnak hetvenedik születésnapján a köszöntő tanszéki rendezvényen az ünnepeltnek. Ki hitte volna, hogy a Festschriftből – mire megjelenik, pedig rekordgyorsasággal készült – emlékkönyv lesz. (E hihetlenséget utólag is érthetővé-jogossá teszi az a színes fotó, amely Fülöp Gézátnak ábrázolja, frissen, egészségesen, derűs-vidáman – épp a születésnapi ünnepség alkalmából.)

Az emlékkönyv szerkesztője természetesen tudta, hogy mire kötelezi a műfaj. Egyszerre volt nehéz, igen nehéz és könnyű, igen könnyű dolga. Nehéz, mert nem akármiről készült az emlékkönyv, Fülöp Géza szakmánk (és még néhány társzszakma) egyik legnagyobbja volt, hatalmas tudományos, de nemcsak tudományos életművel, ráadásul tudományszervezőként és oktatásfejlesztőként is toronymagasan kiemelkedett kortársai közül, lényegében ő teremtette meg a korszerű, európai szintű hazai könyvtári-informatikai egyetemi szintű képzést, többszázú oeuve-jével „elszámolni” hát a legfogósabb feladatok közé tartozik. De könnyű is volt Barátné Hajdú Ágnes dolga, hisz Fülöp Gézátnak mindenkor tanítványok sokasága vette körül, tanszékét az a *Sebestyén György* „örökölte”, aki Fülöp professzor legjobb (és tán legkedveltebb) tanítványa volt, akit ő hívott meg a tanszékre, aki első számú segítője és kiegészítője volt oktatásfejlesztési munkájának, és aki persze, mutatis mutandis, azt a munkát viszi tovább, amelyet nemcsak Fülöp Géza nem fejezhetett be, de amely egyszerűen befejezhetetlen – a dolog természetéből következően. A tanítványok, akik valaha Fülöp Gézátnak hallgatták az egyetemen, akik hozzá doktoráltak, később természetesen kollégák lettek: kollégái a professzornak is, mint kutatók, tudósok, tudományos fokozattal bíró alkotók, de kollégák úgy is mint könyvtárosok, könyvtárszervezők, mai könyvtári életünk legfőbb nevei, irányítói. Ők – ez egészen biztos – szívesen adták nevüket is, frissen készült munkáikat is, work in progress dolgozataikat is az emlékkönyvbe, az emlékkönyvnek. Hogy a mű rangját jelezzük, elég talán néhányuk nevét felsorolnunk, anélkül persze, hogy e nevek után jeleznénk, ki kicsoda. Erre – szakmai körökben – semmi szükség: *V. Ecsedy Judit, Hangodi Ágnes, Katsányi Sándor, Kókay György, Monok István, Skaliczki Judit, Suppné Tarnay Györgyi, Tóth Gyula* stb.

Az emlékkönyvben természetesen megtalálható Fülöp Géza remekbe sikerült szellemi portréja (*Szelle Béla* tollából), tudományos munkásságának, tudományszervezési és oktatásfejlesztési munkásságának, tudományos közéleti szerepének – természetesen tudományos szintű és szabatoságú – elemzése (magától értetődően *Sebestyén György* írta ezt a tanulmányt, a bizonyos szempontból talán legfontosabbat a kötetből), és – tán említeni is felesleges – a kötet Fülöp Géza szakirodalmi munkásságát feltáró-bemutató bibliográfiával zárul. (Ennek szakszerűségéért nemcsak a szerzők neve felel, de a kiadóé is. Hol készülhetne méltó bibliográfia, ha nem az ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszékén?)

Az emlékkönyv alcíme azt állítja, hogy *Művelődéstörténeti és könyvtártudományi írások*. Természetes ez, hisz Fülöp Géza emlékkönyvtől van szó, Fülöp Géza pedig egyszerre és együtt volt könyvtártudós, irodalom- és művelődéstörténész, történész (és még néhány más szakma képviselője is). Hogy mi mindent tanulhattak tőle tanítványai, kollégává nőtt valahai hallgatói, azt fényesen

mutatják a kötet tanulmányai, esszéi, dolgozatai. Csak néhányat emelnénk ki közülük, a nekünk legértékesebbeket: *Antalóczy Lajos* az aszketika-misztika magyar nyelvű irodalmáról értekezik, *Barátné Hajdú Ágnes* (miről másról, hisz ez az ő legtermészebb témája) az ETO helyzetéről a számítógépes integrált könyvtári rendszerek korában, *Bobokné Belányi Beáta* könyvtártervezési és menedzselési témát választott, *Monok István* a nagyenyedi kollégium 1764. évi katalógusáról szól, *Skaliczki Judit* (mintegy visszanyúlva eredeti szakmájához) két zeneoktatási könyvtár múlt századi kialakulásáról ír, *Sütheő Péter* *A virtuális könyvtár „reális” olvasói* címmel közöl dolgozatot.

Szóval nagy a termékeny „összevisszaság” témákban és korokban, megközelítési módokban és stílusokban, problémafelvetésekben és apóriaszállásokban, egyszerre mutatva fel szakmánk színességét és sokoldalúságát, valamint a problémákon dolgozó kutatók invenciózusságát és elmeéletét, szinte beláthatatlan erudícióját és korszerű akribiáját. Szóval remekbe sikerült az emlékkönyv, megfelel a műfaj legmagasabb követelményeinek is, méltó hőiséhez, Fülöp Gézához is, kibocsátójához, a tanszékhez is, és persze mindannyiunk élénk figyelmére érdemes.

*

Az emlékkönyv az ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszéke elhunyt professzorának, vezetőjének szentelődött, kiadója is a tanszék, szerzőinek jó része a tanszék tanára, oktatója. Nem henyé asszociáció hát, ha ez alkalommal és e helyütt szólunk arról, hogy a tanszék idén októberben (egészen pontosan október 20-án) fogja ünnepelni fennállásának 50. évfordulóját. Ez az egynapos szakmai konferenciával történő ünneplés természetesen semmiképp sem tekinthető a tanszék és oktatói belügyének, afféle zártkörű rendezvénynek, a nyilvánosságot kizáró intimus eseménynek. Nem, hisz a tanszék szinte mindannyiunk kibocsátó-kiróptető fészke, és amelyikünknek nem, annak is valamiképp közös – szakmai, tudományos – centruma (persze a policentrumus jegyében és értelmében). A konferenciáról a 3K természetesen be fog számolni, addig is szívesen lát azonban olyan írásokat, amelyek kapcsolatosak a tanszékkel, annak kerekszámú jubileumával. (VK)